

Ábyrgdarblaðstjórn: Jan Müller
Fyrstakstjórn: Kristjan Dahl
Ljósmyndari: Kallmar Lindenskov

Bláblók: Randi Jacobsen - Dagur
Joensen - Tórfim Smith -
Hilmar Jan Hansen -
Justinus Eldesgaard

Útgevari: P/F Sosialurin
Úppseting: P/F Sosialurin
Prent: P/F Pressan 1981

Bústaður: Argjavegi 28
Argjum
Telefon: 11820

Postadr.: Postsmoga 76
110 Tórshavn
Telefax: 14720

Kreditfeløg í miskredit!

VIT hoyra og lesa í hesum døgum, at alt føroyska samfelagið er í biðistøðu. Øll biða. Men eftir hvørjum! Tí stóra og endaliga skráðinum ella eini kollveltandi broyting, sum skal geva fólki arbeiði aftur, klæði, mat og tak yvir høvðið!

NEYVAN nakrantíð áður í føroyskari søgu hava so mong gingið við einum og sama tanka: hvat fer nú at henda! Flest øll bera ótta fyri tí ringasta, men hjá summum livir enn vónin. Tað gongur eisini móti ljóssari tíð og várið er ikki so langt burturi. Hetta má tá hava onkra ávirkan á støðuna, tí hon kann ikki vernsa meira eru tað tey, sum hugsa.

NÓGV verður gitt. Og tosað verður um hvør nú er orsök til kreppuna. Tað eru tey, sum siga, at okkara egni kleyv-

arskapur hevur alla skyldina. Onnur siga, at orsök liggur í útlandinum. Tosað verður um eina tilfeingiskreppu, um eina marknaðar- og prískreppu og um eina kapitalkreppu. So eru tað uppaftur onnur, sum siga, at hetta eru bert hjááriniskreppur. Veruliga kreppan er tann, at allur struktúrin í samfelagnum hevur verið og er skeivur. Vit hava bygt upp eina fiskivinnu uppá studning og nú vit ikki vilja veita studning til hesa vinnu, so rapar alt og heldur enn at læra av hesum, so lata vit ístaðin studning til bankarnar osfr. Tað er skrávan uttan enda. Vit koma ikki burtur úr hesum broytingum vit ikki heilt politikkinn og skifta verandi politikkarar út verður sagt.

HESA seinastu tíðina hevur eisini ein onnur orsök til kreppuna stungið seg upp. Og tað eru tey útlendsku kreditfeløgini, sum hava satsað sínar pengar uppá Føroyar. Nú ber ikki til at geva teimum einsamøllum skyldina, tí hesi hava jú gingið ynskjum okkara um bilg

lån á móti. Men nú tað sansar at eru hesi kreditfeløg av álvara komin í fokus ella í miskredit, um ein kann siga tað so.

LANDSTYRISMAÐURIN, sum umsitur fiskiðnaðin, hevur fleiri ferðir í seinastuni víst á ábyrgðina hjá somu kreditfeløgum. Í blaðnum í dag visir hann á, at tað almenna so sanniliga hevur borið síni tap av kreppuni. Bankarnir hava gjørt tað fyrri ein part og nú má túrin koma til kreditfeløgini. Tey mugu viðganga, at tey eisini hava satsað skeivt og tí mugu tey her og nú góðtaka at avkriva skuld, eitt nú í fiskiðnaðinum. Tað nyttar lítið hjá teimum at ganga eftir "forventet fangst" og vóna, at tey fáa selt fleiri av virkjnum so mikið dýr, at tey - kreditfeløgini - sleppa snikkaleys úr kreppuni.

INGIN vil ella er førur fyri at keypa virkini frá Kreditfeløgnum fyrri dýran penga og skulu hesi virki hava nakra framtíð, so mugu tey sanerast háltv ella

helst fult. Hetta mugu kreditfeløgini góðtaka. Alt annað er ábyrgdarleyst, tí hvat skulu tey tviðhalda um "deyð" virki í Føroyum, tí tá fáa tey ongar pengar kortini.

TAÐ er neyvan ov nógv sagt, at Kreditfeløgini í dag hava Føroyar í síni "hulu hond" sum danir plaga at taka til. Tað er upp til teirra at avgera, um virkini skulu lata upp aftur, um fólk skulu koma aftur í arbeiði osfr. Tað er sjálvandi ikki rætt bara at geva hesum feløgum skyldina og harta tey, nú vit hava livað í sus og dus m.a. vegna teirra "gávumilda" lánpolitikk. Men hesir lánistovnar mugu vera realistiskir. Teir eru noyddir til at taka avleiðingarnar av, at teir satsaðu lutvíst skeivt í Føroyum, tá teirra umboðsmenn her nærum lógu á knønum og bóðu hvønn Per og Pól um at læna pengar - og tað nógvir pengar frá teimum.

Tummas Arabo, landsstýrismaður:

Kreditfeløgini brenna seg illa sanera tey ikki nú

Tað almenna hevur longu tikið sín stóra part av saneringini í Føroyum. Nú mugu bankarnir taka saman hendur og fara til Danmarkar og greiða kreditfeløgnum frá støðuni við tí fyrri eygð at fáa tey at sanera allan fiskiðnaðin sum hann er sigur Tummas Arabo, landsstýrismaður m.a.

-Eg meini avgjørt, at tað er neyðugt at bankarnir saman fara og tosa við kreditfeløgini, soleiðis at allir partar avskriva í føroyska vinnulivinum.

Tummas Arabo dæmar einki gongdina í eitt nú Danmark har filosofiin er tann, at tað bara skulu vera nøkur fá stór virki eftir.

-Eg veit, at tað eru fleiri í Føroyum, sum taka undir við hesum og er hetta eisini politikkurin hjá bankum og kreditfeløgum, tá verður galin endi.

Øll útlán í Føroyum eru grundað á, at tað er eitt ávíst peningumfar í samfelagnum. Pengar, sum fara til at afturgjalda lán í Danmark, koma ikki í hetta umfarið í Føroyum.

Skal tú tí royna at koma sum frægast burtur úr í vinnuni, so mást tú gera virkini so bilg sum gjørligt. Tá fer tú nógv fólk

við eini lónarinntøku, sum síðani fær ringvirkningar fyri alt samfelagið.

Hevur tú ístaðin nøkur fá virki, so verða tað nokur fólk, sum fáa kanska eitt sindur hægri inntøku, men hesi skapa ongan umsetning.

Brenna seg

Vilja kreditfeløgini ikki nú avskriva nakað av skuldini í Føroyum, so koma tey at brenna seg um nøkur fá ár, tí tað hava tey mist allar sínar pengar.

Hesi feløg eiga nevniliga handilsbygningar og bilverkstøð, sum skulu umseta nakað, ítróttarhallir osfr. Hvør skal gjalda alt hetta gildið, um teir taka allan umsetningin burtur úr samfelagnum!

Tummas Arabo sigur, at tað almenna hevur longu tikið sín stóra part av saneringini og nú

mugu bankar og kreditfeløg vísa ábyrgd.

Bankarnir hava sanerað nakað og koma at sanera meira. Fiskiðnaðurin má longur niður enn teir prioritetir, sum Kreditfeløgini hava.

Kreditfeløgini mugu kenna ábyrgd mótevnis til føroyska samfelagnum og sær sjálvum. Tey fáa eingi egg slakta tey hønina.

Mugu sanera

Tummas Arabo heldur, at skulu kreditfeløgini droyma um at fáa nakrar pengar aftur úr føroyska samfelagnum, so mugu tey sanera fiskiðnaðin enn meira og har verður eisini hugsað um tey virkini, sum enn koyra og hava ein stóran lániðbyrði.

Donsku kreditfeløgini eiga fleiri milliardir kr. til góðar í Føroyum. Vilja tey ikki sleppa nakað av pengunum í fiskiðnaðinum

kunnu tey rokna við ikki at fáa ein klink aftur.

-Hevur landsstýrið heitt á kreditfeløgini um at sleppa nøkur av krøvum sínum í fiskiðnaðinum?

-Nei. Nú hava vit verið so oftani í Keypmannahavn. Hetta má vera ein uppgáva hjá bankunum. Teir siggja hvussu støðan er og royna teir at samráðast við kreditfeløgini, so rokni eg við at hesi í felag kunnu finna fram til eina skilagóða loysn.

Förðing

Tummas Arabo sigur, at tað kann vera ein stór förðing í fiskiðnaðinum, um kreditfeløgini ikki vísa sín góða vilja nú. Tí fleiri av teimum virkjnum, sum í dag klára seg so hampuliga, hava stór kreditfelagslán.

-Men tviðhalda teir um at fáa nógvir pengar aftur úr Føroyum, so verður fiskiðnaðurin handlaður ov dýrt ella verður bara biðað. Tað kann bliva ein sera vandamikil støða gera kreditfeløgini einki men bara biða.

Kreditfeløgini hava fingið rentur og avdráttir øll hesi árin og hava vunnið nakað av pengum í Føroyum. Ein kann nú siga, at tey hava satsað skeivt í fleiri førum, og tað mugu tey so gjalda fyrri. Tann rokningin verður munandi stórri í øðrum liði, um teir ikki gera okkurt skilagott í primera liðnum sigur landsstýrismaðurin.

Nógv sunt eftir

-Men hvat sigur tú til úttalislid um at samfelagið

longu er farið á húsagang?

-Tað haldi eg ikki vit eru farin. Nakað annað er at vit eru í eini trongstöðu. Men tá sagt verður, at samfelagið er farið á húsagang, so haldi eg eisini Jógvan Mørkøre skyldar okkum at greiða frá, hvat hann tá meinar við.

-Tað er framvegis nógv sunt og gott í samfelagnum, men eg skal viðganga, at tað í løtuni er sera torført at fyrirtaka sær

nakað. Vit mugu í hvussu er arbeiða fram ímóti at dyrka tað, sum er sunt í samfelagnum og fáa skorið svullimar burtur. Tað er m.a. gomul skuld í virkjum. Tað er púra greitt, at virkini kunnu ikki yvirleva, um tey skulu forrenta gamla og høga skuld, forrenta vinnutólið og endurnýggja seg.

Og tí hvílið stór ábyrgd á bæði bankum og kreditfeløgum.

jan

Knud Heinesen, BRF um lán til Føroya:

Fara at tosa við føroyingar

Danska blaðið Ekstra-bladet heldur fram við at skriva um Føroyar. Nú hevur blaðið frætt um úttalislíni hjá Tummasi Arabo, landsstýrismanni, har hesin sigur, at donsku kreditfeløgini eru noydd til at góðtaka tap uppá føroyska fiskiðnaðin.

Í hesum sambandi hevur blaðið spurt stjórnan í BRF, Knud

Heinesen, hvat hann hevur at siga til føroysku ynskini. Hann hevur ikki í løtuni nakað ítróttligt boð upp á føroysku ynskini.

-Vi tager en drøftelse med færingerne i den nærmeste fremtid, så vi kan høre, hvad de har at sige siger Knud Heinesen við Ekstra-bladið.

jan

Amnesty International

Skrivstovan í Vágsbotni er opin mánadag, mikudag og friggjadag kl. 11-16. Tlf. 15816.